

מסורת הש"ס

^[א] [נעלי ט: שבת עו.], ^[ב] [זבחים נט. ויומא יג.], ^[ג] מ"ק יד: הוריות יג: תוס', ^[ד] [זבחים פ"א.], ^[ה] [ויקרא כא.], ^[ו] [דעה"א כד.], ^[ז] [ג"ל נתן ועי' מ"ט.], ^[ח] [ד"ה אכילה.], ^[ט] ז"ל [זבחים ט.], ^[י] [ועי' מוספות פסחים קז: ד"ה לנמא ותוספות יבמות מ. ד"ה אכילה תוס' מיר כג. ד"ה פסח.],

הגהות הב"ח

^[א] [במשנה נתן הכסף לאנשי משמר ומת. י"ב פירוש מת קודם שהקריבו הקרבן: (כ) רש"י ד"ה נותנו לכל כהן שילה דבין דכ"ג מקריב אונן משרי נמי שליח הס"ד ואח"כ מ"ה ועבודתה ועורה לאנשי משמר יהוהא אינו ראוי לחלוק הלכך שליח נמי לא מצי משוי הס"ד ואח"כ מ"ה מקריב אונן דכתיב: (ג) ד"ה האשם וכו' וקיימא לן. י"ב ע"י סוף דף וז': (ד) תוס' ד"ה אכילה וכו' מפיק לה ריש לקיש בהחולין וקאמר האוכל: (ה) בא"ד מאי דכתיב כי ישרים דרכי ה' לדיקים ילם:

גליון הש"ס

נב"א אפר רבא. כעין זה כצ"מ דף קט ע"ב גופא א"ר מנומי וכו' ובשתי מקובצת שם כתב בשם הרא"ש אע"פ שלא חודש דבר קאמר גופא משום דבעי ממנר אחרייתו ודכוותה בפרק הגזול וכו':

הגהות הגר"א

^[א] [תוס' ד"ה לנעלי וכו' עד סה"ד מוסגר כצ"ח עגולה למקור [ועיין בת"ח ודלא כהפ"י]:

הגהות מוה"ב

רנשבורג

^[א] [תוס' ד"ה או אלו וכו' דכתיב והסודר וכפל לא מחייב. עיין שטיה מקובצת ודו"ק:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ואם היה זקן. וראוי לעצודה כדמפרש לקמן ואין ראוי לאכילה:

נוספה. להקריב: **לכל כהן שירצה.** דהואיל דהוא חזי לעצודה מצי לשוייה שליח: **ועצודסה ועורה לאנשי משמר.** דכיון דלא חזי לאכילה לא משוי שליח לאכילה: **אכילה גסה.** שנפשו קלה זה:

ואם היה זקן או חולה נותנה לכל כהן שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר האי זקן או חולה היכי דמי אי דמצי עביד עבודה עבודתה ועורה נמי תיהוי דידיה ואי דלא מצי עביד עבודה שליח היכי משוי אמר רב פפא אשיכול לעשות על ידי הדחק עבודה דכי עביד ליה ע"י הדחק עבודה היא ומשוי שליח אכילה^[כ] דכי אכיל על ידי הדחק אכילה גסה היא יאכילה גסה לאו כלום הוא משום הכי עבודתה ועורה לאנשי משמר אמר רב ששת יאם היה כהן טמא בקרבן צבור נותנה לכל מי שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר היכי דמי אי דאיכא טהורים טמאים מי מצו עבדי ואי דליכא טהורים עבודתה ועורה לאנשי משמר הא טמאים גינהו ולא מצו אכיל אמר רבא יאימא לבעלי מומין טהורין שבאותו משמר אמר רב אשי יאם היה כהן גדול אונן נותנה לכל כהן שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר מאי קמ"ל תנינא^[כ] וכהן גדול מקריב אונן יאינו אוכל יאינו חולק לאכול לערב ס"ד אמינא כי חם רחמנא עליה דכהן גדול לקרובי הוא אבל לשוויי שליח לא מצי משוי קמ"ל: **בתנ"י** ‏הגזול את הגר וגושבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח שנאמר יואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו עליו יהיה מעלה את הכסף ואת האשם ומת הכסף ינתן לבניו והאשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדרה^[כ] ינתן הכסף לאנשי משמר ומת אין היורשין יכולין להוציא מידם שנאמר ²ואיש אשר יתן לכהן לו יהיה ינתן הכסף ליהויריב ואשם לידעיה יצא יאשם ליהויריב וכסף לידעיה אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה ואם לא יחזיר ויביא

אשם אחר שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא ינתן את הקרן ולא נתן את החומש אין החומש מעכב: **גמ'** ת"ר אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא אשם זה איל ולמאי נפקא מינה לאפוקי מדרבא דאמר רבא גזול הגר שהחזירו בלילה לא יצא החזירו חצאין לא יצא מ"ט אשם קרייה רחמנא כשהוא אומר מלבד איל הכפורים הוי אומר אשם זה קרן תניא אידך אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא אשם זה חומש למאי נפקא מינה לאפוקי ממתניתין דתנן נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש אין החומש מעכב אדרבה חומש מעכב כשהוא אומר ³והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו הוי אומר אשם זה קרן תניא אידך אשם זה קרן המושב זה חומש ובגזול הגר הכתוב מדבר או אינו אלא המושב זה כפל ובגניבת הגר הכתוב מדבר כשהוא אומר והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו הרי בממון המשתלם בראש הכתוב מדבר גופא ° אמר רבא גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא החזירוהו חצאין לא יצא מאי טעמא אשם קרייה רחמנא ואמר רבא גזול הגר שאין בו שוה פרוטה לכל כהן וכהן לא יצא ידי חובתו מ"ט דכתיב האשם המושב עד שיהא השבה לכל כהן וכהן בעי רבא אין בו למשמרת יהויריב ויש בו

קו.

דבי עביר ע"י הדחק עבודה היא. דלא מצינו צבאנים פסול צבנים אלא דנתנו חכמים שיעור עד שירתת צבכל שוחטין (סולין ד' כד:): **אבי"ה** גסה **לאו כ"אם היא.** מפיק (ו) מדריש לקיש דאמר דהחולין (יצמות ד' מ. ושס"ו) האוכל אכילה גסה ציוס הכפורים פטור מלא^[כ] תענו וא"ת דנפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע (נזיר דף כג. ושס) גצי הא דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מאי דכתיב (ו) לדיקים ילכו צם ופושעים יכשלו צם משל לשני צני אדם שזלו פסמיהם אחד אכלו לשם מנזה ואחד אכלו לשם אכילה גסה זה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו צם ח"ל ריש לקיש רשע קריה ליה נהי דלא עצד מנזה מן המזבחר מנזה מיהא עציד משמע דילא ידי חובה וי"ל דהתם לא קאמר דילא אלא דלא

מיקרי רשע ועוד דהתם לא מיירי באוכלו אכילה גסה ממנש אלא כלומר שאין אוכלו לשם פסח אלא כדי להיות שצד מדע דלא קאמר אכילה גסה אלא לשם אכילה גסה ועי"ל דשמי אכילות גסות הו'): **אי דאיכא** ‏טהורין **טמאין** מי מצו עבדי. לרצ ששת פריך דשמעינן ליה לרצ ששת דאמר צפ"ק דיומא^[כ] (דף י:): טומאה דחיה צצבור ואי איכא טמאים וטהורין לא מנזו עבדי טמאים ואיכא דפליג התם ואמר דטומאה הותרה צצבור ואפי' איכא טמאים וטהורים מנזו עבדי טמאים:

^[א] **לבע"ה** מומין **טהורין.** תימה ועורה ממאי הויא לנעלי מומין: **תנינא** כ"ג מקריב אונן. תימה אמאי לא פריך נמי לרצ ששת מנינא טמא מומר בקרבן יציור:

למאי נ"מ לאפוקי ממתניתין. תימה אמאי לא קאמר לדברא דקדאמר לעיל: **או** אינו אלא המושב זה בפ"א. תימה היכי מ"ל זה כפל והלא אין מתחייב כאן אלא צהודלתו אי דכתיב והסודר וכפל לא מחייב צהודלה: **או**

למאי נ"מ לאפוקי ממתניתין. תימה אמאי לא קאמר לדברא דקדאמר לעיל: **או** אינו אלא המושב זה בפ"א. תימה היכי מ"ל זה כפל והלא אין מתחייב כאן אלא צהודלתו אי דכתיב והסודר וכפל לא מחייב צהודלה: **או**

אשם אחר שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו יצא הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא ינתן את הקרן ולא נתן את החומש אין החומש מעכב: **גמ'** ת"ר אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא אשם זה איל ולמאי נפקא מינה לאפוקי מדרבא דאמר רבא גזול הגר שהחזירו בלילה לא יצא החזירו חצאין לא יצא מ"ט אשם קרייה רחמנא כשהוא אומר מלבד איל הכפורים הוי אומר אשם זה קרן תניא אידך אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא אשם זה חומש למאי נפקא מינה לאפוקי ממתניתין דתנן נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש אין החומש מעכב אדרבה חומש מעכב כשהוא אומר ³והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו הוי אומר אשם זה קרן תניא אידך אשם זה קרן המושב זה חומש ובגזול הגר הכתוב מדבר או אינו אלא המושב זה כפל ובגניבת הגר הכתוב מדבר כשהוא אומר והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו הרי בממון המשתלם בראש הכתוב מדבר גופא ° אמר רבא גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא החזירוהו חצאין לא יצא מאי טעמא אשם קרייה רחמנא ואמר רבא גזול הגר שאין בו שוה פרוטה לכל כהן וכהן לא יצא ידי חובתו מ"ט דכתיב האשם המושב עד שיהא השבה לכל כהן וכהן בעי רבא אין בו למשמרת יהויריב ויש בו למשמרת

איל הכפורים הוי אומר אשם. דרישא קרן הוא: או אינו אלא אשם זה חומש. ומושז זה קרן ונ"מ לאפוקי ממתניתין דתנן אין החומש מעכב נימא אדרבה חומש מעכב דאשם קרייה רחמנא לשון קרבן כשהוא אומר כו': **משתלם בראש.** קרן לצדו שהוא ראש: **לכל כהן וכהן.** צבצבמשמר ומוסף משלו עוד להשלים: אין צו. שוה פרוטה לכל משמר יהויריב ויש צו שוה פרוטה לכל משמר ידעיה שהן מועטין מהו:

אין

עין משפט ונר מצוה

קעו א מיי פ"ד מהל' כלי המקדש הל' ח:
קעו ב מיי פ"י מהל' מעשה קרבנות הלכה יא:

קעח ג ד מיי פרק ד מהלכות כלי המקדש הלכה ט ועיין צהשנות וצ"ח:

קעט ה מיי שם הלכה י סמנ עשין קעז:

קפ ו מיי פ"צ מהלכות ביאת המקדש הלכה ו ופרק ד מהלכות כלי המקדש הלכה י:

קפא ז ח מיי פ"צ מהל' ביאת המקדש הלכה ח:

קפב ט מיי פ"ח מהל' גזילה הלכה ד ה:

קפג י מיי שם הל' י:
קפד כ מיי שם הלכה יא:

קפה ל מיי שם הלכה יב:
קפו מ ז מיי שם הלכה יג:

קפז ס מיי שם ה"ו:
קפח ע מיי שם ה"ו:

תורה אור השלם

1. ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב לוי לבחון מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו:

במדבר ה ח
2. ואיש את קרְשֵׁיו לו יִהְיֶה איש אשר יתן לבחון לו יִקְרֶהוּ: במדבר ה י
3. וְהִדְרֹדוּ אֶת חֲסֻאֲתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחֲמִישִׁיתוֹ יִסֹּף עָלָיו וְנָתַן לְאִשֶּׁר אָשָׁם לוֹ: במדבר ה ז

מוסף רש"י

כהן גדול מקריב אונן. דחמנא שרייה דכתיב לאצוי ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יאל ולא יחלל וגו' ודשקין ליה בשחיטת קדשים (ובחיים סו) נמת אצוי ואמו, ח"ך לנאמא מקדושתו כלל וסול להיות עומד ומקריב, כי לא חילל עבודתו בכך, ומינה ילפינן הא כהן הדיוט שלא יאל חילל (ויחא יג: ובעי"ז בחיים צח.). ואינו חולק לאכול לערב. כשיפטר מלגיתומו (ובחיים שס) שלא הותרה כאן אלא עבודה, וקדשים אסורים לאוין, קל וחומר ממעשר הקל שאמרה מורה לא אכלמי כזוי ממנו (ויחא יג.), כשהוא אומר מלבד איל הכפורים. זה איל אשם שמביא על שגעות שקר שנשבע (ערכין כח.).